

Euroopa Liidu algatustest autoriõiguse reformimisel

Kärt Nemvalts

Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakonna eraõiguse talituse nõunik

1. Sissejuhatus

Autoriõiguse valdkonna toimimist ja regulatsiooni puudutavad arutelud on viimastel aastatel olnud väga elavad. Nii riigisiselt¹ kui ka Euroopa Liidu (edaspidi EL)² tasandil otsitakse võimalusi modernsema õigusraamistiku koostamiseks, eri tasanditel on jõutud arusaamale, et autoriõiguse toimimise alusnormid vajavad värskendust. Uuenduste ootus tugineb tegelikult juba infoühiskonna enda tunnusjoontele.³ Informatsiooni, sealhulgas autoriõigusega kaitstavate teoste loomine, levitamine ja igasugune kasutamine telekommunikatsioonitehnoloogia vahendusel on saanud majandus- ja kultuurivaldkonna ning ka sotsiaalse suhtlemise lahutamatuks osaks. Sellega on tegelikult määratud ka ootused sisu kasutamisele.

Nüüdisaegsema, arusaadavama ja toimivama autoriõiguse regulatsiooni koostamise poole on juba mitu aastat liikunud ka Euroopa Liit. Eriti jõuliselt on asunud tegutsema Jean-Claude Junckeri juhitud Euroopa Komisjon,⁴ mistõttu on kõigi turuosaliste ootused ühtse digitaalse turu arengut soodustavate algatuste suhtes väga suured. Selle artikli eesmärk on anda ülevaade Euroopa Liidu poolt viimase paari aasta jooksul astunud sammudest autoriõiguse kui ELi siseturu parema toimimise ühe olulise lüli moderniseerimisel. Artikkel käsitleb asjaomaseid algatusi ja uurib lähemalt, kas tehtud ettepanekud täidavad seatud üldeesmärke. Kuna valdkonna paremaks reguleerimiseks on ELi õigusraamistiku täiendamisel esitatud mitmeid mahukaid eelnõusid, siis ei osutu artikli mahtu silmas pidades paraku võimalikuks ettepanekute igakülgne analüüs. Üldiste arengusuundade markeerimist ning Euroopa Komisjoni püstitatud strateegiliste eesmärkide saavutamise ülevaadet aitavad täpsustada üksikud sissevaated sisulistele küsimustele, mille eraldi väljatoomist kõige olulisematena, vastuolulisematena või ambitsioonikamatena on artikli autor vajalikuks pidanud. Samuti ei käsitleta selles artiklis teisi puutumust omavaid algatusi,⁵ mille põhjalikum käsitus seostatuna autoriõiguse algatustega oleks sisulisi kokkupuutepunkte arvestades kindlasti edaspidiseks uurimiseks tänuväärne materjal.

¹ Nt autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste seaduse eelnõu koostamine, mis valmis Euroopa Liidu vahenditest finantseeritud programmi „Parema õigusloome arendamine“ raames toimunud intellektuaalse omandi kodifitseerimise käigus. Vt valminud materjale Justiitsministeeriumi kodulehel:

<http://www.just.ee/et/eesmargid-tegevused/oiguspoliitika/parem-oigusloome/valminud-materjalid>

(13.03.2017). 2012. a alustati autoriõiguse regulatsiooni moderniseerimisega ka Poolas (vt lähemalt: <http://www.eifl.net/eifl-in-action/copyright-reform-poland>, 13.03.2017), uuendatud autorõiguse seadus jõustus 2015. a lõpus (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20150001639>, 13.03.2017).

² Vt selle kohta viited joonealuses märkuses 6. Euroopa õigusteadlaste koostöös on 2010. a valminud mudelseadusena ka Euroopa autoriõiguse koodeks (European Copyright Code): http://www.copyrightcode.eu/Wittem_European_copyright_code_21%20april%202010.pdf (13.03.17).

³ Võõrsõnastiku kohaselt sisustatakse *infoühiskond* infot tähtsustava ja seda kasutava ühiskonnana – Võõrsõnastik. TEA Kirjastus, Tallinn, 2006.

⁴ Vt https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2014-2019/president_en (13.03.2017).

⁵ Vt nt Euroopa Komisjoni teatis „Veebiplatvormid ja digitaalne ühtne turg: Euroopa võimalused ja probleemid“ (COM(2016) 288 final), kättesaadav: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52016DC0288> (13.03.2017); samuti ELi institutsioonides arutatav Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi ettepanek digitaalse sisu üleandmise lepingutega seonduvate teatavate aspektide kohta (COM COM(2015) 634 final), kättesaadav: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2015:0634:FIN> (13.03.2017); ka samamoodi ELi institutsioonides arutusel olev Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse ettepanek, mis käsitleb siseturul asukohapõhist piiramist ja muul viisil diskrimineerimist kliendi kodakondsuse, elukoha või

2. Digitaalse ühtse turu parema toimimise poole

Nüüdisaegsema autoriõiguse raamistiku poole hakati astuma aktiivsemaid samme⁶ üle kolme aasta tagasi, kui Euroopa Komisjon alustas 5. detsembril 2013 laiapõhjalise avaliku arutelu Euroopa autoriõiguse uuendamise võimaluste üle digitaalse siseturu tingimustes.⁷ Teemad, mis toonase algatuse raames tõstatati, käsitlesid autoriõiguse regulatsiooni toimimise seisukohalt äärmiselt põhimõttelisi küsimusi, ennekõike seoses ainuõiguste territoriaalse iseloomu⁸ jätkusuutlikkusega digitaalse siseturu efektiivse toimimise tingimustes ning ainuõigustele seatud erandite ja piirangute edasise harmoneerimisvajadusega Euroopa Liidus. Kõnealune avalik konsultatsioon oli esimene kogu järgnevate küsitluste pikas reas, millele liikmesriikide ning eri sidusgruppide esitatud seisukohtadele tuginedes nüüdisaegse autoriõiguse raamistikku kujundama asuti.⁹

Euroopa Komisjoni põhitähelepanu on suunatud kümnele tegevusvaldkonnale, mille hulgas on olulisel kohal ühendatud ühtne e-turg. J.-C. Junckeri hinnangul tuleb riigipiire mittetundva digitehnoloogia pakutavaid võimalusi paremini ära kasutada. Selleks peab tema hinnangul olema julgust loobuda „liikmesriikide kapseldunud mõtteviisist“ muu hulgas autoriõiguse valdkonnas. Eesmärgiks on tagada, et tarbijad saavad oma elektroonikaseadmetega kasutada teenuseid, kuulata muusikat, vaadata filme ja spordivõistlusi kustahes Euroopa osas nad ka ei viibiks ja sõltumata riigipiiridest. Selle saavutamiseks kavatsesi muu hulgas moderniseerida autoriõiguse norme, võttes arvesse digirevolutsiooni ja tarbijate muutunud käitumist.¹⁰ Samu

asukoha alusel ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2009/22/EÜ (COM(2016) 289 final), kättesaadav: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2016:0289:FIN> (13.03.2017).

⁶ Autoriõiguse valdkonda puudutavaid algatusi leiab loomulikult ka varasemast ajast, sh seostatuna infoühiskonna toimimisega ning ajakohastamise vajadusega, samas alates 2013. a toimunud tegevused on äärmiselt fokuseeritud, ka teisi sektoreid hõlmavad ning konkreetseid. Varasematest dokumentidest vt nt: 1) Euroopa Komisjoni roheline raamat „Copyright in the Knowledge Economy“ (COM(2008) 466/3): http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/copyright-info/greenpaper_en.pdf (26.12.2016); 2) Dokument „Creative Content in a European Digital Single Market: Challenges for the Future. A Reflection Document of DG INFSO and DG MARKT“ (22.10.2009): http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2009/content_online/reflection_paper%20web_en.pdf (26.12.2016); 3) Euroopa Komisjoni roheline raamat „Audiovisuaalteoste internetis levitamise kohta Euroopa Liidus: võimalused ja väljakutsed digitaalse ühtse turu suunas“ (COM(2011) 427 final): http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2011/audiovisual/green_paper_COM2011_427_et.pdf (26.12.2016); 4) Euroopa Komisjoni teatis „Infosisu kohta digitaalsel ühtsel turul“ (COM(2012) 789 final): <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/et/ALL/?uri=CELEX:52012DC0789> (11.04.2017).

⁷ Konsultatsioonidokument (Public consultation on the review of the EU copyright rules) ning sellega seonduv materjal on kättesaadav: http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2013/copyright-rules/index_en.htm (26.12.2016).

⁸ Vt selle kohta täpsemalt allpool.

⁹ Vt nt: 1) 24. augustil 2015. a Euroopa Komisjoni algatatud avalik konsultatsioon, mis käsitles satelliit- ja kaabelvideodirektiivi (nõukogu direktiiv 93/83/EMÜ teatavate satelliitilevile ja kaabli kaudu taasedastamisele kohaldatavaid autoriõigusi ja sellega kaasnevaid õigusi käsitlevate eeskirjade kooskõlastamise kohta) läbivaatamist (kättesaadav: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/news/consultation-review-eu-satellite-and-cable-directive> (13.03.2017)); 2) 9. detsembril 2015. a Euroopa Komisjoni algatatud avalik konsultatsioon, mis käsitles intellektuaalse omandi jõustamist (kättesaadav: http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=8580 (13.03.2017)); 3) 23. märtsil 2016. a Euroopa Komisjoni algatatud avalik konsultatsioon, mis käsitles kirjastajate rolli autoriõiguse väärtusahelas ning teoste kasutamist, mis on paigutatud avalikesse kohtadesse (nn panoraami erand) (<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/public-consultation-role-publishers-copyright-value-chain-and-panorama-exception> (13.03.2017)).

¹⁰ Tsitaadid ja refereering J.-C. Junckeri 22.10.2014 sõnavõtust ametisse astuva Euroopa Komisjoni presidendina Euroopa Parlamendi täiskogu istungil enne volinike täiskogu üle hääletamist „Euroopa uus algus: minu tegevuskava töökohtade loomiseks ning majanduskasvu, õigluse ja demokraatlike muutuste tagamiseks.

eesmärke kordas Euroopa Komisjoni president ka oma lähetuskirjas digitaalse ühtse turu asepresidendile Andrus Ansipile.¹¹

Asjakohaste suuniste saamisest alates on Euroopa Komisjoni tegevus olnud muljet avaldav, konkreetsemad tegevused digitaalse ühtse turu toimimisel markeeriti 2015. aasta kevadel avaldatud teatises,¹² seades eesmärgiks tarbijate ja ettevõtjate parema juurdepääsu veebis pakutavale sisule kogu Euroopas. Sooviti hakata tegutsema selle nimel, et veebis kaoksid piiriüleselt tegutsemise tõkked, sealhulgas liikmesriikide lepingu- ja autoriõiguse erinevused.¹³ Teatis tõi välja ka konkreetsemaid tegevusi, mis sillutaksid teed euroopalikuma autoriõiguse raamistikuni¹⁴ ning need omakorda said täpsustatud kuju juba 2015. aasta lõpus avaldatud Euroopa Komisjoni teatises „Autoriõiguse euroopalikuma ja aja nõuetele vastava raamistiku suunas“.¹⁵ Kõnealuses dokumendis joonistusid välja juba väga fookuseeritud plaanid autoriõiguse reformimiseks ning seati ambitsioonikad eesmärgid planeeritavale mahukale reformipaketile. Teatise kohaselt pidas Euroopa Komisjon vajalikuks viia ELis kehtivad autoriõiguse normid paremini kooskõlla ühtse turu põhimõtetega ja vajaduse korral ühtlustada neid põhjalikumalt eeskätt autoriõiguse territoriaalsete aspektide küsimuses ning kohandada autoriõiguse norme vastavalt tehnika uuenumisele, et normid täidaksid ka edaspidi neile seatud eesmärgid.¹⁶ Juba kõnealuse teatise põhjal on näha Euroopa Komisjoni lähenemist autoriõiguse moderniseerimisele kolme põhilise teemaploki kaudu: 1) sisu kättesaadavuse parandamine ELi üleselt, 2) teoste ja muude õiguste objektide vaba kasutuse regulatsiooni ajakohastamine ning 3) autoriõigustel põhineva turu toimimise parandamine. Nendest eesmärkidest on kantud ka 2016. a sügisel avaldatud nn autoriõiguse reformipakett. Paketi sisu moodustavad neli õigusakti ettepanekut,¹⁷ mida käesolevas artiklis ei ole tutvustatud eelnõude kaupa, vaid just paigutatuna teemaplokkidesse, et tekitada sidus ülevaade Euroopa Komisjoni nimetatud strateegiliste eesmärkide saavutamisest.

Tehtud ettepanekuid hinnates tuleb lisaks poliitilisele valmisolekule kindlasti tähelepanu pöörata ka autoriõiguste ja sellega kaasnevate õiguste kaitse üheks oluliseks põhimõtteks olevale territoriaalsuse printsibile. Ilma liikmesuseta konventsioonides laieneksid vastavad riigisisised normid vaid sama riigi kodanikest autoritele ning otsustusvabadus õiguste kaitse ulatuse sisustamisel oleks oluliselt suurem. Autoriõiguste kaitset reguleerivate rahvusvaheliste miinimumnormide kohaselt tuleb kaitsta kõigi lepingute osalisriikide õiguste omajaid.¹⁸ Ka ELi õigus peab vastama nendele standarditele,¹⁹ mis omakorda raskendab põhimõtteliste muudatuste tegemist regionaalsel tasandil.

Poliitilised suunised järgmisele Euroopa Komisjonile“, lk 5. Kättesaadav:

https://ec.europa.eu/commission/publications/president-junckers-political-guidelines_en (15.03.2017).

¹¹ Kättesaadav: https://ec.europa.eu/commission/2014-2019/ansip_et (26.12.2016).

¹² Komisjoni teatis „Euroopa digitaalse ühtse turu strateegia“ (COM (2015) 192 final), kättesaadav: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/digital-single-market-strategy-europe-com2015-192-final> (26.12.2016).

¹³ Vt COM(2015) 192 final, lk 4.

¹⁴ Vt COM(2015) 192 final, lk 6–8.

¹⁵ 9. detsembril 2015 avaldatud dokument COM(2015) 626 final, kättesaadav: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2015:626:FIN> (26.12.2016).

¹⁶ Vt COM(2015) 626 final, lk 3.

¹⁷ Selle kohta lähemalt käesoleva artikli 3.jaotis „Autoriõiguse reformi pakett“.

¹⁸ Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsioon (1886), artikkel 3.

¹⁹ WIPO autoriõiguse lepingu (WCT) ning WIPO esitus- ja fonogrammilepingu (WPPT) liige on ka ELi institutsioonina. WCT ja WPPT ratifitseerimiskirjad deponeeriti WIPO peakorteris 14.12.2009 ning lepingute liikmeks saadi 14.03.2010. Vt lähemalt WIPO kodulehelt nende poolt hallatavate lepingute liikmesuse kohta: <http://www.wipo.int/copyright/en/> (13.03.2017).

3. AUTORIÕIGUSE REFORMI PAKETT

3.1. Sisu kättesaadavus ja kaasaskantavus

EL on seadnud üheks digitaalse ühtse turu toimimise eesmärgiks selle, et piiriülesed veebisisuteenused oleksid laialdaselt kättesaadavad ning et inimestel oleks juurdepääs suuremale ja mitmekesisemale sisuvalikule. Ühtlasi pakuks paremini toimiv digitaalne ühtne turg loov-isikutele ja loomemajandusele võimalusi leida uut publikut ja laiendada oma äritegevust ning aitaks neil rahvusvahelise konkurentsiga paremini toime tulla.²⁰ Digitaalse sisu kättesaadavuse parandamiseks astus Euroopa Komisjon samme tegelikult juba enne 2016. a sügisel avaldatud reformipaketti. Nimelt koos autoriõiguse teatisega (COM(2015) 626 final) avaldati ka **määruse ettepanek veebisisuteenuste piiriülese kaasaskantavuse tagamise kohta siseturul**.²¹ Ettepanekuga sooviti kõrvaldada veebisisu piiriülese kaasaskantavuse takistused, et tarbijate ootustele paremini vastata ning ühtlasi edendada innovatsiooni ka teenusepakkujate ja õiguste omajate huvides. Ettepanekuga tagatakse, et kaasaskantavuse põhimõttel osutavate veebisisuteenuste tellija ELis saab selliseid teenuseid kasutada ka ajutiselt teises liikmesriigis viibides (piiriülene kaasaskantavus). Kõige olulisemana võib selle algatuse puhul tekkida küsimus kooskõlast territoriaalsuse põhimõttega. Ettepanekuga kehtestatakse mehhanism, mille abil määratakse kaasaskantavuse mõttes kindlaks teenuse pakkumise asukoht. See tähendab, et teenuse pakkumine, aga ka juurdepääs sellele ja selle kasutamine ajutiselt teises liikmesriigis viibiva tellija poolt loetakse toimunuks ainult teenuse tellija elukohaliikmesriigis. Autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste litsentsimise seisukohast tähendaks see, et asjaomaseid autoriõiguslikke toiminguid peetakse toimunuks ainult elukohaliikmesriigis, õiguste omaja luba piiriüleseks kasutamiseks ei ole vaja küsida kõigi territooriumide jaoks eraldi. Artikli autori hinnangul vastuolu territoriaalsuse põhimõttega siiski ei ole, sest teenuse kasutajate ring ei suurene ning õiguste omajate huve ebaproportsionaalselt ei riivata.²² Seega võib väita, et eelnõu toetab kindlasti digitaalse ühtse turu paremat toimimist. Määruse ettepaneku menetlemine ELi institutsioonides on kulgenud takistuseta ning üsna tõenäoliselt saavad tarbijad peatselt nautida sisu kättesaadavuse parandamise meetmete esimesi vilju.²³

²⁰ Vt selle kohta COM(2015) 626 final, lk 4.

²¹ Dokument COM(2015) 627 final, kättesaadav: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2015/ET/1-2015-627-ET-F1-1.PDF> (26.12.2016).

²² Vt ka Euroopa Kohtu otsus liidetud kohtuasjades C-403/08 ja C-429/08, kus on kaalutud territoriaalsuse põhimõtet koosmõjus teenuste pakkumise vabaduse põhimõttega Euroopa Liidus ning peetud teatud juhtudel territoriaalseid ettekirjutusi konkurentsipiiranguteks.

²³ Lootust selleks on, kuna 7. veebruaril saavutasid ELi Nõukogu ja Euroopa Parlament esialgse vastava kokkuleppe määruse ettepaneku sisu osas http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/02/07-portability-digital-content-services/?utm_source=dsms-auto&utm_medium=email&utm_campaign=Portability+of+digital+content+services%3a+EU+Presidency-Parliament+agreement (08.02.2017).

2016. aasta sügisel avaldatud reformipaketis²⁴ sisaldub samamoodi sisu kättesaadavuse parandamiseks mitmeid meetmeid. Ennekõike võib siinkohal olulisimana²⁵ viidata **määruse ettepanekule, millega kehtestatakse eeskirjad ringhäälinguorganisatsioonide teatavate veebiülekannete ning televisiooni- ja raadiosaadete taasedastamise suhtes kohaldatavate autoriõiguste ja nendega kaasnevate õiguste teostamise kohta**²⁶ (edaspidi ka *RHO-määrus*). Ettepaneku eesmärgid võib jagada kaheks.

Esiteks soovitakse edendada programmiedastuse internetipõhiste teenuste, sh kõrvalteenuste piiriülest osutamist.²⁷ Praegu peavad televisiooni- ja raadioteenuse osutajad oma saadete piiriülese kättesaadavuse võimaldamiseks saama igal juhul eri õiguste omajatelt loa kõigi territooriumide jaoks, kuhu programmi edastada soovitakse. See muudab lubade saamise sõltuvalt programmi sisust päris keeruliseks. ELi kaabli- ja satelliididirektiiviga²⁸ on satelliidi kaudu edastamiseks loa saamise korda televisiooni- ja raadioteenuse osutajate huvides juba lihtsustatud, kuna vastavale kasutusele kohaldatakse päritolumaa põhimõtet. Selle kohaselt võivad teenuse osutajad satelliidi kaudu edastamiseks õiguste omajalt luba taotledagi ainult ühes liikmesriigis, s.o riigis, kus programmi sisaldavad signaalid sisestatakse televisiooni- ja raadioteenuse osutaja kontrolli all ja vastutusel katkematusse sideahelasse satelliidi ja satelliidi maajaama vahel.²⁹ Nimetatud direktiiv ei kuulu siiski kohaldamisele internetipõhiste teenuste osutamisel. Autoriõiguse reformi paketi osaks oleva uue määruse ettepanekuga ongi päritolumaa põhimõtte kohaldamisala mõnevõrra laiendatud: see asuks reguleerima lubade saamise mehhanismi televisiooni- või raadioteenuse osutaja pakutavate internetipõhiste kõrvalteenuste puhul. Näiteks on päritolumaa põhimõtet ettepaneku kohaselt võimalik rakendada juhul, kui teenuse osutaja pakutav programm või selle programmiga seotud mis tahes muu materjal tehakse üldsusele kättesaadavaks või suunatakse üldsusele internetipõhiselt (nt järelvaatamisteenused). Võrreldes nn kaasaskantavuse määruse ettepanekuga (vt selle kohta eespool) võib kõnesoleva ettepaneku puhul olla küsimus kooskõlast territoriaalsuse põhimõttega akuutsem. Seetõttu rõhutabki eelnõu õiguste omajate huvides omakorda lepinguvabaduse põhimõtte kehtivust. See teeb küll regulatsioonist kasu saamise tarbijale ning ka teenuse osutajale keerulisemaks, kuid artikli autori hinnangul annab siiski uusi võimalusi sisu kättesaadavuse parandamiseks.

²⁴ Pakett sisaldab järgmiste õigusaktide ettepanekuid: 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi ettepanek, mis käsitleb autoriõigust digitaalsel ühtsel turul (COM(2016) 593 final), edaspidi ka *DSM-direktiiv*; 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse ettepanek, milles sätestatakse eeskirjad, mis käsitlevad selliste autoriõiguste ja nendega kaasnevate õiguste teostamist, mis kuuluvad kohaldamisele teatavate ringhäälinguorganisatsioonide veebiülekannete ning televisiooni- ja raadiosaadete taasedastamise suhtes (COM(2016) 594 final); 3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi ettepanek, mis käsitleb autoriõiguse ja sellega seotud õigustega kaitstud teoste ja muu materjali kasutamise lubamist nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikutele ja millega muudetakse direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (COM(2016) 596 final) ja 4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse ettepanek, mis käsitleb teatavate autoriõiguse ja sellega seotud õigustega kaitstud kättesaadaval kujul teoste ja muu materjali piiriülest vahetamist liidu ja kolmandate riikide vahel nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikute huvides (COM(2016) 595 final).

²⁵ Sisukätesaadavuse parandamise meetmeid sisaldab ka nn DSM-direktiivi ettepaneku III jaotis „Meetmed litsentseerimistavade parandamiseks ning infosisu laiema kättesaadavuse tagamiseks“.

²⁶ Dokument COM(2016) 594 final, kättesaadav:

<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/ET/1-2016-594-ET-F1-1.PDF> (26.12.2016).

²⁷ RHO-määruse ettepaneku artikkel 2.

²⁸ Nõukogu direktiiv 93/83/EMÜ teatavate satelliitilevile ja kaabli kaudu taasedastamisele kohaldatavaid autoriõigusi ja sellega kaasnevaid õigusi käsitlevate eeskirjade kooskõlastamise kohta.

²⁹ Vt ka AutÕS § 10² lg 3.

Teiseks on uue määruse ettepaneku eesmärgiks hõlbustada teistest liikmesriikidest pärinevate tele- ja raadioprogrammide digitaalset taasedastamist suletud võrkudes.³⁰ Taasedastamise regulatsioon on samamoodi tulenevalt kaabli- ja satelliididirektiivist juba kehtiv, kuid hõlmab vaid ühe kasutusviisi – kaabellevi kaudu taasedastamise.³¹ Selle kasutusviisi (õiguse) puhul on kehtestatud õiguste kohustusliku kollektiivse teostamise põhimõtte eesmärgiga lihtsustada lubade saaja (taasedastaja) olukorda läbirääkimistel. Ühtlasi välistatakse võimalus, et mõni üksik audiovisuaalse teose autor (operaator, stsenaarist, kunstnik vm) keeldub oma õigusi isiklikult teostades loa andmisest, tehes sel viisil teose taasedastamise sisuliselt võimatuks. Praegu on programmide taasedastamiseks olemas juba väga mitmesuguseid moodsaid tehnilisi lahendusi, mis kaabli kaudu taasedastamise määratlusse ei mahu. Määruse ettepanekuga laiendatakse õiguste kohustusliku kollektiivse teostamise põhimõtte kohaldamisala sellistele internetipõhistele taasedastustele, mis toimuvad suletud IP-võrkudes (nt IPTV), mis toimivad nagu kaabellevivõrgud. Kohaldamisala ei ulatu siiski teenusepakkujani, kelle teenus on üldsusele suunatud avatud interneti kaudu, mida saaks pidada liigseks õiguste omajate huvide riiveks. Ka kõnealune osa ettepanekust on seetõttu leidnud tasakaaluka lähenemise, mis sisu kättesaadavuse parandamisele kindlasti kaasa aitab.

Lõpetuseks on vaja ka märkida, et Euroopa Komisjon ei ole sisu kättesaadavuse parandamise eesmärkide saavutamist seadnud sõltuvusse üksnes õigusraamistiku muudatustest. Juba 2015. aastal hindas Euroopa Komisjon peaaegu samaväärseks või olulisemakski selles plokis nn pehmeid meetmeid.³² Territoriaalsuse põhimõttest täielik eemaldumine ELi tasandi õigusaktidega ei ole praegu ka rahvusvahelist asjaomast õigusraamistikku silmas pidades teostatav ning selle mõjude pehmendamine on saavutatav vaid teatud ulatuses. Väga palju jääb siiski sõltuma turuosaliste omavahelistest ainuõiguste pinnal sõlmitud kokkulepetest, ärimudelitest, riiklikest finantseerimis- ja toetusskeemidest, mis ennekõike on audiovisuaalsektorile väga olulised. Seetõttu saabki sisu kättesaadavuse paranemist ning vastavate eesmärkide saavutamist tulevikus pigem hinnata vaid kogumis.

3.2. Õiguste objektide vaba kasutus

Õiguste objektide vaba kasutust puudutavaid ettepanekud on autoriõiguse reformi paketi tehtud peamiselt **direktiivi ettepanekus autoriõiguste kohta digitaalsel ühtsel turul**³³ (edaspidi ka *DSM-direktiiv*). Eelnõu teine jaotis sisaldab meetmed, millega kohaldatakse erandeid ja piiranguid digitaalse ja piiriülese keskkonna jaoks.³⁴ Erandite ja piirangute ploki eesmärgiks võib ettepaneku kohaselt pidada reageerimist uute kasutusviiside tekkele. Konkreetsemalt vajasid algataja hinnangul sätestamist vaba kasutuse sisulised kriteeriumid ning piiriülene ulatus, et saavutada parem tasakaal õiguste omajate ning üldsuse huvide vahel. Kehtiva

³⁰ RHO-määruse ettepaneku artikkel 3.

³¹ Vt AutÕS § 10³, mille kohaselt on kaabellevi kaudu taasedastamise all mõeldud üldsusele vastuvõtmiseks ettenähtud tele- või raadioprogrammi samaaegne, muutumatu ja täielik taasedastamine traatside või õhu, sealhulgas satelliidi kaudu üldsusele kättesaadava kaabel- või mikrolainesüsteemi vahendusel.

³² Vt eespool viidatud dokument COM(2015) 626 final, lk 5–7, ka 2016 sügisel autoriõiguse reformipaketiga kaasas olnud teatis „Autoriõigustel põhineva õiglase, tulemusliku ja konkurentsivõimelise Euroopa majanduse edendamine digitaalsel ühtsel turul“ (COM(2016) 592 final) ütleb sama, lk 4–6. Kättesaadav: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/ET/1-2016-592-ET-F1-1.PDF> (13.03.2017).

³³ Dokument COM(2016) 593 final, kättesaadav: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2016%3A593%3AFIN> (13.03.2017).

³⁴ Vaba kasutuse meetmete alla käivad iseenesest ka WIPO Marrakechi lepingu (avaldatud teoste juurdepääsu lihtsustamise kohta nägemispuudega või muu trüükikirja lugemise puudega inimestele) ratifitseerimisega seotud algatused, kuid käesoleva artikli raames neid ei käsitleta, tegemist on eraldiseisva ja huvitava probleemistikuga, mille põhjalikum käsitus käesoleva artikli mahupiiranguid arvestades ei ole võimalik.

ELi õiguse kohaselt³⁵ on erandite ja piirangute kehtestamine liikmesriikidele vabatahtlik, see aga ei soodusta vaba kasutuse juhtude samalaadset tõlgendamist ja kohaldamist piirülese kasutuse tingimustes. Seetõttu ongi ELi õiguses uudsena³⁶ DSM-direktiivi ettepanekus sisalduvad erandid sätestatud kohustuslikuna. Euroopa Komisjon on määranud vajaduse sekkumiseks kolmes valdkonnas: 1) teksti- ja andmekaeve teadusuuringute valdkonnas; 2) teoste kasutamine hariduse valdkonnas ning 3) kultuuripärandi säilitamine.

Teksti- ja andmekaeve erandi kohaselt ettepanekus³⁷ peaksid liikmesriigid võimaldama koopiade tegemist teosest või muust materjalist teadusorganisatsioonidel teksti- ja andmekaeve eesmärkidel juhul, kui neil on algmaterjalile seaduslik juurdepääs. Kehtivas ELi õiguses sisaldub juba nn teadustöö erand³⁸ ning selle ulatusest ja piiridest lähtuvalt saab tõlgendada ka kehtivas Eesti õiguses sisalduvaid vastavaid sätteid.³⁹ Uus ettepanek lisab samal ajal olemasolevale regulatsioonile olulisel määral täpsustusi ja kohaldamiskriteeriume. Tegemist on kindlasti olulise regulatsiooniga, mille kohasuses ei ole vaja kahelda. Teksti- ja andmekaeveks vajaliku infomassi kasutamine on eri teadusasutuste otsene huvi. Selle taustaks on muu hulgas ka riiklike teadus- ja keelepoliitiliste eesmärkide täitmine. Juba Eesti Vabariigi põhiseadus⁴⁰ sätestab kohustuse tagada eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimine läbi aegade ning seda prioriteeti järgitakse ka Eesti teadus- ja keelepoliitikas.⁴¹ Lisaks on ettepaneku edasisel menetlemisel vaja tähelepanu pöörata ka mäluasutuste igapäevast tegevust käsitlevale reeglistikule, sest raamatukogud kasutavad oma põhifunktsioonide täitmiseks (teoste kirjeldamine ja süstematiseerimine, täistekstiotsingud) aina rohkem tehnilisi lahendusi, mille seos ettepanekus sisalduva erandiga vajab veel täpsustamist.

Just raamatukogude tegevust silmas pidades võib ka märkida, et DSM-direktiivi ettepanek ei sisalda lahendusi, mis võimaldaksid raamatukogudel konkreetselt kokku lepitud tingimustel (sh tehnoloogilised piirangud) oma kogusse kuuluvate elektroonilises formaadis õiguste objektide kättesaadavaks tegemist ka väljaspool kohapealseid eriseadmeid nii, et kasutaja saaks õiguste objektidega tutvuda enda valitud kohas ja ajal. See hõlmab ka e-raamatute laenutamise ehk üldsusele kättesaadavaks tegemise hõlbustamiseks vajalikke muudatusi. Algatuses on siiski viidatud kohtuvaidlustele, mille tulemustele tuginedes peab Euroopa Komisjon võimalikuks planeerida edasisi tegevusi nn e-laenutamise valdkonnas.⁴² Nüüdseks on Euroopa Kohus otsustanud,⁴³ et sõna *laenutamine*, mida seni mõisteti kui teose füüsilisi koopiaid hõlmavat kasutusviisi, tähendab ka raamatu digitaalse koopia laenutamist, kui see toimub nii, et see koopia pannakse avaliku raamatukogu serverisse ja selle kasutajal võimaldatakse koopia allalaadimise teel oma arvutis reprodutseerida. Muidugi eeldusel, et laenutusperioodi vältel saab

³⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (edaspidi ka *infoühiskonna direktiiv*) artikli 5 lg-d 2–4.

³⁶ V.a üks erand infoühiskonna direktiivi artikli 5 lõikes 1, mille kohaselt on kohustuslik sätestada erand teose ajutiseks reprodutseerimiseks tehnilise protsessi olulise osana.

³⁷ DSM-direktiivi ettepaneku artikkel 3.

³⁸ Infoühiskonna direktiivi artikli 5 lg 3a.

³⁹ AutÕS § 19 p 3³.

⁴⁰ RT I, 15.05.2015, 2.

⁴¹ Vt selle kohta lähemalt nt A. Kelli, K. Vider, H. Pisuke, K. Lindén. Digitaalsete keeleressursside loomist ja kasutamist määrav õiguslik raamistik Eestis ja selle ühildumine CLARIN-i infrastruktuuriga. Eesti Rakenduslingvistika Ühingu aastaraamat (2016), 12, 81–98. Kättesaadav:

<https://www.etis.ee/Portal/Publications/Display/275a11d7-0da6-4937-b11d-694f564aafa4> (15.03.2017).

⁴² Vt Komisjoni teatis autoriõigustel põhineva õiglase, tulemusliku ja konkurentsivõimelise Euroopa majanduse edendamise digitaalsel ühtsel turul (COM(2016) 592), lk 8.

⁴³ Euroopa Kohtu kaasus C-174/15.

alla laadida üksnes ühe koopია ja pärast selle aja lõppu ei saa see kasutaja enda allalaaditud koopiat enam kasutada. Saab näha, kas ja milline mõju kõnealusel lahendil on e-laenutamise regulatsiooni kujunemisele ELi tasandil.

Teoste ja muu materjali kasutamisel digitaalse ja piiriülese õppetegevuse jaoks⁴⁴ kohustab ettepanek liikmesriike nägema ette erandi, mille alusel oleks võimalik kaitstud sisu digitaalne kasutamine üksnes illustreerimise eesmärgil õppetöös. Õigusliku fiktsiooniga sarnaneva sättega on tagatud ka erandi piiriülene kohaldumine, mille kohaselt „teoste ja muu materjali kasutamine turvaliste elektrooniliste võrkude kaudu üksnes õppetöö illustreerimiseks, mis toimub vastavalt siseriiklikele sätetele, mis on vastu võetud vastavalt käesolevale artiklile, loetakse toimuvaks ainult selles liikmesriigis, kus asub asjaomane haridusasutus“.⁴⁵ Eesti õiguses juba sisaldub vaba kasutuse võimalusi, mille kohaselt teatud tingimustel (nt õiguspärase allika olemasolu, mitte-äriline eesmärk) saab teost kasutada illustreeriva materjalina õppe- ja teaduslikel eesmärkidel,⁴⁶ samuti on lubatud teose reprodutseerimine õppe- ja teaduslikel eesmärkidel motiveeritud mahus haridus- ja teadusasutustes.⁴⁷ Direktiivi ettepanek täpsustab sellegi erandi puhul mõningaid kohaldamiskriteeriume ning sätestab piiriülese mõju, kuid ettepaneku algset, Euroopa Komisjoni pakutud sõnastust võib siiski pidada pigem õnnestumiseks, mis aitab saavutada digitaalse ühtse turu parema toimimise eesmärke.

Kultuuripärandi säilitamist käsitleva osa kohaselt ettepanekust⁴⁸ peavad mäluasutused saama teha säilitamise eesmärki silmas pidavas ulatuses koopiaid teostest või muust materjalist, mis on püsivalt nende kogudes. Eestis kehtiv AutÕS juba sisaldab sellist mäluasutuste tegevust soodustavat vaba kasutuse juhtu,⁴⁹ mistõttu ei ole vaja Eesti õigust selles küsimuses põhimõtteliselt muuta. Pigem võib tunda heameelt selle üle, et kultuuripärandi säilitamist ja mäluasutuste tegevust on peetud piisavalt oluliseks, et tagada vastavate võimaluste ühetaoline rakendamine ELi üleselt.

3.3. Meetmed turu õiglase ja jätkusuutliku toimimise tagamiseks

Ligi pooleaastase arutelufaasi jooksul, kui sidusgrupid DSM-direktiivi ettepanekut analüüsisid, on turumeetmete osa autoriõiguse reformi paketist tekitanud kõige enam diskussioone.⁵⁰ Õiglase ja jätkusuutliku turu meetmed on sätestatud DSM-direktiivi neljandas jaotises „Meetmed, et saavutada autoriõiguse seisukohast hästi toimiv turg“.

⁴⁴ DSM-direktiivi ettepaneku artikkel 4.

⁴⁵ DSM-direktiivi ettepaneku artikli 4 lg 3.

⁴⁶ Autoriõiguse seaduse (RT I, 31.12.2016, 20) (AutÕS) § 19 p 2.

⁴⁷ AutÕS § 19 p 3.

⁴⁸ DSM-direktiivi ettepaneku artikkel 5.

⁴⁹ AutÕS § 20 lg 1 p 4.

⁵⁰ Vt nt Copyright for Creativity seisukohti kirjastajate õiguste loomise vastu aadressilt:

<http://copyright4creativity.eu/wp-content/uploads/2017/01/DCDSM-Article11-C4CFactsheet.pdf> (15.03.17), ka Euroopa Parlamendi siseturu ja tarbijakaitse komitee (kaasatud komitee) hinnangul peaks vastava artikli eelnõust üldse välja jätma (raporti tööversioon kättesaadav: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=COMPARTL&reference=PE-599.682&format=PDF&language=EN&secondRef=01>, 15.03.2017). Euroopa Parlamendi õiguskomitee (vastutav komitee) avaldatud raporti tööversioon ei poolda ka uute kaasnevate õiguste garanteerimist, vaid hoopis presumptsiooni loomist ajakirjandusväljaannetele, et hõlbustada neile kuuluvate õiguste jõustamist (<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=COMPARTL&reference=PE-601.094&format=PDF&language=EN&secondRef=01>, 18.03.2017). Samal ajal ajakirjandusväljaanded on uue õiguse poolt ning oma seisukohti samavõrra aktiivselt väljendanud (vt nt nende ühisdokument: <https://www.enpa.eu/>). Samavõrra vastukaja on loonud ka DSM-direktiivi artikliga 13 loodav regulatsioon. Üldise hinnangu paketele on koostanud ka autoriõigusega tegelevad teadlased (European Copyright Society, kättesaadav: <https://europeancopyrightsocietydotorg.files.wordpress.com/2015/12/ecs-opinion-on-eu-copyright-reform-def.pdf>, 15.03.2017).

Kõige vastuolulisemaks on kujunenud ajakirjandusväljaannete kaitse regulatsiooni küsimus digitaalse kasutuse puhul.⁵¹ Et tagada ajakirjanduse kirjastajatele õiguskindlus ja parem läbirääkimispositsioon lepingulistest suhetes internetipõhiste teenuste pakkujatega, sisaldub ettepanekus uus autoriõigusega kaasnev õigus kaitsetähtajaga 20 aastat. Ajakirjandusväljaannete kirjastajatele tuleks seega tagada reprodutseerimisõigus ning üldsusele kättesaadavaks tegemise õigus oma väljaannete digitaalseks kasutamiseks. Eri liikmesriikides on siiski juba kasutusel erisuguseid lahendusi ajakirjandusväljaannete huvide kaitsmiseks.⁵² Lisaks tuleb uue regulatsiooni analüüsimisel arvestada vaba kasutuse juhtudega (nt tsiteerimine ja refereerimine), kuna ka DSM-direktiivi ettepaneku kohaselt kohaldatakse vaba kasutuse sätteid *mutatis mutandis* seoses uue kaasneva õigusega.⁵³ Veebipõhises formaadis on teose kasutamine võimalik ka viidetena ehk ettepaneku edasisel analüüsimisel hõlmatud teemade hulka kuulub ka linkimine ning selle hõlmatus autorile kuuluvate ainuõigustega, mida Euroopa Kohus on juba käsitlenud mitmes kohtuasjas.⁵⁴ Tarbijate käitumine ning infosisu kasutamise harjumused on muutunud. Millisel määral saab nendest muutunud harjumustest tulenevat negatiivset mõju meediakirjastajatele vähendada autoriõiguse regulatsiooni kohendamise ja algatava pakutud viisil, vajab ettepaneku edasisel menetlemisel veel konkretiseerimist. Planeeritava muudatuse hindamisel peaks muu hulgas lähtuma ka sellest, et väljendusvabadust puudutavate põhiõiguste valguses ei tohiks uus õigus informatsiooni (sh uudiste) saamist ja levitamist võrreldes praeguse olukorraga halvendada, pigem peaks areng toimuma infosisu veelgi suurema kättesaadavuse suunas. Senised elavad arutelud kõnealuse ettepaneku üle lubavad arvata, et lahingud selle sisu ja ulatuse pärast tulevad tulised ning lõpptulemust ei ole võimalik ennustada.

Turumeetmete sätted DSM-direktiivi ettepanekus sisaldavad veel ühte praeguseks palju küsimusi tekitanud regulatsiooni. Nimelt kaitstud sisu teatava kasutamise kohta internetipõhiste teenuste puhul⁵⁵ kehtestatakse sellistele infoühiskonna teenusepakkujatele, kes talletavad ja võimaldavad ligipääsu kasutajate poolt üles laaditud suurele hulgale teostele ja muule materjalile, kohustus võtta asjakohased ja proportsionaalsed meetmed (nt sisutuvastustehnoloogia), et tagada õiguste omajatega sõlmitud lepingute toimimine ning vältida sellise sisu kättesaadavust, mis on kokku lepitud õiguste omajate ja teenusepakkujate vahel. Samuti peaks eespool nimetatud teenuse pakkuja kasutusele võtma kaebuste lahendamise ja kahju hüvitamise mehhanismid. Teenusepakkujad annavad õiguste omajatele asjakohast teavet meetmete kasutuselevõtu ja toimimise kohta ning kui see on asjakohane, annavad aru teoste ja muu materjali tuvastamise ja kasutamise kohta. Liikmesriike omakorda kohustatakse edendama koostööd ja dialoogi teenusepakkujate ja õiguste omajate vahel. Teenusepakkuja poolt vaadatuna saaks

⁵¹ DSM-direktiivi ettepaneku artikkel 11.

⁵² Vt selle kohta „Commission Staff Working Document. Impact Assessment on the modernisation of EU copyright rules. Part 3“ (SWD(2016) 301 final), Annex 13b, lk 189. Kättesaadav: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/impact-assessment-modernisation-eu-copyright-rules> (18.03.2017). Eesti kontekstis vt nt AutÕS §-d 12,13, 31, 32, 46.

⁵³ DSM-direktiivi ettepaneku artikli 11 lg 3.

⁵⁴ Euroopa Kohtu kaasused C-466/12, C-348/13, C-160/15. On jõutud järeldusele, et hüperlinkimist autoriõigusega kaitstavatele teostele ei saa pidada autoriõigusi rikkuvaks juhul, kui lingitav teos oli õiguste omaja nõusolekul üldsusele kättesaadavaks tehtud. Kaasuses C-160/15 otsustas kohus, selleks et määrata kindlaks, kas „üldsusele edastamisega“ on tegemist siis, kui veebisaidile pannakse üles hüperlink, mis viib teisele veebisaidile, millel on autoriõigusega kaitstud teosed vabalt üldsusele kättesaadavad ilma autoriõiguse omaja loata, tuleb tuvastada, kas neid veebilinke pakkus ilma kasu saamise eesmärgita isik, kes ei teadnud või ei võinud mõistlikult eeldades teada, et nende teoste teisel veebisaidil avaldamine on ebaseaduslik, või kas need hüperlingid on vastupidi üles pandud kasu saamise eesmärgil olukorras, kui sellist teadmist tuleb eeldada.

⁵⁵ DSM-direktiivi ettepaneku artikkel 13.

probleemiks pidada ennekõike selliste meetmete kasutuselevõtmise võimalikke kulusid, eriti väike- ja keskmise suurusega ettevõtteid silmas pidades. Samas tuleb tõdeda, et tasakaalustavaks suuniseks on ettepaneku sõnastuse kohaselt nende meetmete proportsionaalsuse nõue. Õiguste omajate poolt vaadatuna tuleb arvestada nende huviga saada oma loomingut kasutamise eest õiglast tasu, mistõttu tundubki pakutud regulatsioon esmapilgul oma eesmärkide saavutamiseks sobiv. Kuid arvestades ettepaneku sõnastuse vähest konkreetsust, võib selle tõhus toimimine praktikas olla kaheldav. Näiteks, kuidas mõista määratlust *suur hulk* (nt teoseid ja muud materjali), millele regulatsiooniga hõlmatud teenusepakkuja üldsuse juurdepääsu võimaldab. Mõiste sisu avamine vähemalt põhjenduspunktis oleks üks võimalus. Mis puudutab kokkupuuteid e-kaubanduse direktiivi⁵⁶ nõuetega vahendaja vastutuse osas, siis ettepaneku kohaselt ei mõjuta uus direktiiv e-kaubanduse direktiivi kohaldamist. Samal ajal on selgusetu, kuidas saab näiteks sisutuvastusmeetmete kasutamise kohustust pidada vastuolus olevaks e-kaubanduse direktiivi artikliga 15, mille kohaselt ei tohi liikmesriigid sätestada üldist kohustust jälgida teavet, mida nad edastavad või talletavad, ega üldist kohustust otsida ebaseaduslikku tegevust näitavaid fakte ja asjaolusid.⁵⁷ Ka selles küsimuses on arutelud nii ELi institutsioonides⁵⁸ kui ka sidusgruppide reageeringud olnud ägedad, mistõttu on muudatuste algataja nägemuse manifesteerimine selle algselt väljapakutud kujul ELi õiguses selles küsimuses veel üsna lahtine.

4. Kokkuvõte

Võttes aluseks J.-C. Junckeri algsed eesmärgid autoriõiguse valdkonna reformimisel ning kõrvutades neid Euroopa Komisjoni poolt septembris 2016 tehtud ettepanekutega, võib öelda, et saavutatud on optimaalne tasakaal pigem tarbija ja üldsuse huvidest lähtunud poliitilise tellimuse ning asjaomase rahvusvahelise õigusraamistiku vahel. Viimane sätestab autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste kasutamiseks küllaltki jäigad ainuõiguslikud ja territoriaalsed põhimõtted, mistõttu ei saagi eeldada ELi tasandi õiguse kujundamist sootuks teistel alustel. Algatus sisaldab teemasid, mille reguleerimise vajadus on mõistetav ja tervitatav ennekõike õiguskindluse saavutamiseks piiriüleisel kasutamisel (näiteks vaba kasutus ning kättesaadavuse parandamise meetmed). Samas leidub reformipaketis ka küsimusi, mille vastuolulisuse poole aasta jooksul saadud huvigruppide tagasiside ilmselgelt esile toob (peamiselt turumeetmed). Kokkuvõttes on tegu algatustega, mille menetlusega ELi institutsioonides autoriõiguse valdkonna huvilised võiks kindlasti ennast kursis hoida, sest tulised vaidlused jätkuvad ning digitaalse ühtse turu paremaks toimimiseks mõeldud autoriõiguse valdkonna reeglid võivad võtta mõnes küsimuses ka algselt ettepanekust mõnevõrra erineva kuju.

⁵⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta).

⁵⁷ Vt näiteks Euroopa Kohtu kaasused C-360/10 ja C-70/10.

⁵⁸ Vt nt Euroopa Parlamendi õiguskomitee (vastutav komitee) raporti tööversioonis sisalduvat ettepanekut selles küsimuses (joonealune viide 50).